

## **BẦU CỬ DUMA QUỐC GIA NGA VÀ TRIỂN VỌNG TÌNH HÌNH NƯỚC NGA**

**PGS.TS. Vũ Dương Huân**

*Bộ Ngoại giao*

Ngày 2 tháng 12 năm 2007, đông đảo trong số hơn 109 triệu cử tri Nga đã đi bầu 450 nghị sĩ Duma Quốc gia (Hạ nghị viện) khóa V, kể từ khi Liên Xô sụp đổ, nước Nga tuyên bố chủ quyền năm 1991. Đây là cuộc bầu cử Duma Quốc gia thường kỳ, song có ý nghĩa khác thường, đặc biệt quan trọng đối với triển vọng tình hình nước Nga, bởi vì tháng 3/2008, Tổng thống Putin sẽ kết thúc 2 nhiệm kỳ cầm quyền liên tiếp và sẽ không thể ra ứng cử nhiệm kỳ thứ ba.

Cuộc bầu cử đã diễn ra trong trật tự với kết quả như dự báo. Mục đích của tác giả là trình bày kết quả cuộc bầu cử Duma Quốc gia khóa V, phân tích nguyên nhân thắng lợi, thất bại của các đảng, nhất là thắng lợi của Đảng nước Nga thống nhất và đặc biệt làm rõ tác động của bầu cử đối với triển vọng tình hình nước Nga sau bầu cử, khi Putin sẽ không còn là Tổng thống của nước Nga.

### **1. Luật Bầu cử mới**

Theo luật Bầu cử vào Duma Quốc gia Nga, Pháp lệnh Sửa đổi về Bầu cử vào Duma Quốc gia và Luật về Các đảng chính trị đã

được bổ sung, sửa đổi những năm gần đây, Duma Quốc gia khóa V với nhiệm kỳ 4 năm, được bầu theo thể thức hoàn toàn mới so với các khóa trước. Theo đó, tất cả 450 nghị sĩ Duma Quốc gia phải được bầu theo danh sách đảng, nâng cao vai trò của đảng chính trị. Trước đây hệ thống bầu cử của Liên bang Nga là hệ thống hỗn hợp: 1/2 số đại biểu được bầu theo danh sách đảng và 1/2 số đại biểu còn lại được bầu theo đại diện của các chủ thể trong Liên bang trên cơ sở tỷ lệ số lượng cử tri. Luật mới cũng quy định: Chỉ có các đảng đạt được ngưỡng 7% số phiếu trở lên mới được trúng cử, có chân trong Quốc hội, thay cho 5% như bầu cử lần trước. Vì vậy, các đảng nhỏ khó có cơ hội vượt qua ngưỡng 7% để vào Duma. Hệ quả là sẽ dẫn đến hình thành các trung tâm quyền lực mạnh, chi phối chính trường, tạo điều kiện cho ổn định chính trị. Luật cũng cấm các đảng thành lập các khối hoặc liên minh tranh cử, đảng viên của đảng khác không được đứng tên trong danh sách ứng cử viên của đảng mình. Về điều kiện để tham gia ứng cử, Luật quy định: Chỉ có các đảng có trên 50

nghìn đảng viên, thu thập không ít hơn 200 nghìn chữ ký ủng hộ của cử tri hoặc đóng một khoản tiền là 60 nghìn rúp vào tài khoản của Ủy ban Bầu cử Trung ương mới được tham gia cuộc bầu cử. Đồng thời, luật Bầu cử mới cũng bỏ quy định tỷ lệ cử tri tham gia bỏ phiếu tối thiểu để cuộc bầu cử có hiệu lực và bỏ mục không bầu cho ứng cử viên nào trong phiếu bầu.

Do ngưỡng để trúng cử tăng lên đến 7% cho nên luật Bầu cử mới cũng bổ sung quy định: Duma phải có ít nhất là hai chính đảng. Trong trường hợp chỉ có một đảng vượt ngưỡng 7%, thì đảng về thứ hai nếu không vượt 7% cũng đương nhiên trúng cử.

Như vậy luật Bầu cử mới nâng cao hơn vai trò các chính đảng, hạn chế các đảng nhỏ, tạo điều kiện hình thành các trung tâm quyền lực mạnh, góp phần quan trọng ổn định chính trị nội bộ. Mặt khác, luật mới cũng chặt chẽ hơn, dễ kiểm soát hơn.

## 2. Cuộc giành giật quyết liệt giữa các lực lượng

Ngày 5/9//2007, Tổng thống Putin công bố sắc lệnh ấn định thời gian bầu cử quốc hội khóa V vào ngày 2/12/2007. Chiến dịch tranh cử bắt đầu. Tham gia cuộc chạy đua có 15 chính đảng, gồm:

- Nước Nga thống nhất (ER) do Chủ tịch Duma Quốc gia B. Grudolov làm chủ tịch, thành lập năm 2001, là đảng chính quyền, được Putin ủng hộ.

- Đảng Dân chủ Nga, thành lập 2001.

- Đảng Hòa bình và Thống nhất, thành lập 2001.

- Đảng Cộng sản Liên bang Nga, thành lập 2002.

- Liên minh Lực lượng cánh hữu Nga, thành lập 2002.

- Đảng Dân chủ thống nhất Nga - Đảng Quả táo, thành lập 2002

- Đảng Dân chủ - Tự do, thành lập 2002.

- Đảng Những người yêu nước Nga, thành lập 2002.

- Đảng Sinh thái Nga - Đảng Xanh, thành lập 2002.

- Đảng Nông nghiệp, thành lập 2002.

- Đảng Liên minh nhân dân, thành lập 2002.

- Đảng Sức mạnh công dân, thành lập 2002.

- Đảng Công bằng xã hội, thành lập 2002.

- Đảng Phục hưng nước Nga, thành lập 2002.

- Đảng Nước Nga công bằng, thành lập 2002.

Bốn đảng: Đảng Xanh, Đảng Liên minh nhân dân, Đảng Hòa bình và Hòa hợp, Đảng Phục hưng nước Nga đã bị loại khỏi danh sách cuộc chạy đua do không thu đủ 200.000 chữ ký ủng hộ theo luật định. Hơn nữa, trong

danh sách chữ ký đã thu thập có quá nhiều sai sót.

Cả nước có 96.500 đơn vị bầu cử và 360 đơn vị bầu cử ở 141 nước trên thế giới. ở Việt Nam có 4 đơn vị bầu cử: Đại sứ quán Nga tại Hà Nội, các Tổng lãnh sự Nga tại Tp. Hồ Chí Minh, Tp. Đà Nẵng và cộng đồng người Nga tại Vũng Tàu với 1.500 cử tri. Tổng cộng toàn Liên bang Nga có 4.600 ứng cử viên.

Để đảm bảo an ninh cho cuộc bầu cử, 300 nghìn cảnh sát và 150 nghìn binh lính thuộc Bộ Nội vụ đã được huy động.

Có 330 quan sát viên quốc tế, ít hơn nhiều so với bầu cử năm 2003 (1.200 quan sát viên). Trong số quan sát viên quốc tế có: 70 của Tổ chức An ninh và Hợp tác Châu Âu (OSCE), 70 thuộc Cộng đồng Các quốc gia độc lập. Các quan chức Tổ chức An ninh và Hợp tác Châu Âu và Mỹ đã chỉ trích Nga về việc hạn chế số lượng và thời gian hoạt động của quan sát viên OSCE. Vì vậy Văn phòng Theo dõi thiết chế dân chủ thuộc OSCE đã tẩy chay và hủy bỏ kế hoạch cử 30 quan sát viên tới Nga và chỉ có Hội đồng Nghị viện OSCE cử khoảng 40 quan sát viên đến quan sát bầu cử.

Một trong các nội dung rất quan trọng của cuộc vận động tranh cử là cương lĩnh tranh cử và danh sách ứng cử viên. Các đảng đã nhanh chóng tiến hành đại hội để thông qua cương lĩnh tranh cử và chọn ứng cử viên. Cương lĩnh tranh cử của các đảng chủ yếu tập trung vào các vấn đề bức xúc như: nâng cao mức sống nhân dân, nâng cao vị thế đất

nước để tranh thủ lá phiếu của cử tri. Đảng Nước Nga thống nhất họp Đại hội cuối cùng (1/10/2007). Đảng Nước Nga thống nhất không đưa ra chương trình tranh cử riêng, mà hành động theo Kế hoạch Putin với khẩu hiệu “Kế hoạch của Putin - Thắng lợi của nước Nga”. Kế hoạch Putin là tập hợp các bài phát biểu của Tổng thống Putin trong những năm (2000 - 2007). Đây là đường lối phát triển đất nước. Kế hoạch Putin đề cao thành tựu xóa đói, giảm nghèo và chống tham nhũng, vị thế cường quốc Nga được khôi phục, ảnh hưởng của Nga đối với chính trị toàn cầu, là đảm bảo an ninh và thịnh vượng cho công dân Nga. Kế hoạch gồm ba giai đoạn: Lập lại trật tự trong mọi lĩnh vực; Tập trung mọi nguồn lực; Đưa đất nước đến một tương lai tươi sáng<sup>1</sup>. Tại Đại hội, Putin đã đưa ra một tuyên bố gây chấn động nước Nga: quyết định đứng đầu danh sách ứng cử viên của Đảng Nước Nga thống nhất vào Duma Quốc gia và không loại trừ khả năng sẽ làm Thủ tướng vào năm 2008.

Do có ưu thế đang nắm chính quyền, Đảng Nước Nga thống nhất đã triển khai chương trình vận động rộng lớn, ráo riết, rầm rộ khắp cả nước. Tuyên truyền, vận động qua các phương tiện thông tin đại chúng như vô tuyến truyền hình, báo viết, pano, áp phích; tổ chức các cuộc hội họp, mittinh... Tổng thống Putin tuyên bố đứng đầu danh sách ứng cử viên của Đảng, đồng thời đích thân đi vận động tranh cử cho Đảng.

<sup>1</sup> X. Klimovich: *Kế hoạch Putin-Hoàn thành vượt mức*, <http://www.podrobnosti.ua>, 3/12/2007. (Tiếng Nga).

Danh sách ứng cử viên của ER gồm 600 người, tối đa theo luật định. Trong Duma khóa IV, Đảng Nước Nga thống nhất hiện có 303 đại biểu quốc hội. Đảng cũng không đưa 3 ứng cử viên vào danh sách chung toàn Liên bang, mà chỉ đưa một mình Putin. Đảng Nước Nga thống nhất nhấn mạnh việc trung thành với đường lối phát triển đất nước được đề ra trong Kế hoạch Putin.

Chính quyền cũng có nhiều biện pháp ngăn chặn sự can thiệp của phương Tây vào cuộc bầu cử.

Đảng Cộng sản Liên bang Nga với 162 nghìn đảng viên, 52 ghế đại biểu quốc hội khóa IV, danh sách tranh cử có 515 ứng cử viên. Chương trình tranh cử tập trung vào các vấn đề quốc hữu hoá các ngành chiến lược, mở rộng mạng lưới an sinh xã hội, đa dạng hóa kinh tế, giảm phụ thuộc vào nguồn thu từ dầu mỏ, kiên quyết phản đối khối quân sự NATO, thúc đẩy cải cách Hiến pháp... Đồng thời, Đảng Cộng sản cũng mạnh mẽ công khai phê phán chính quyền, gọi Kế hoạch Putin là thảm họa đối với nước Nga, ngược lại tuyên truyền của Đảng Nước Nga thống nhất, hòng tranh thủ lá phiếu của cử tri.

Các đảng đối lập khác cũng ra sức phê phán chính quyền, nhất là Liên minh Các lực lượng hữu, Đảng của Casparov...

### 3. Kết quả bầu cử và phản ứng của dư luận

Kết quả kiểm phiếu chính thức được ủy ban bầu cử Trung ương công bố ngày

6/12/2007 không mang lại bất ngờ nào đối với dư luận. Kết quả cụ thể như sau:

- Đảng Nước Nga thống nhất ( ER) được 64,3% ( 315 ghế).
- Đảng Cộng sản Liên bang Nga (KPRF) được 11,57% phiếu bầu ( 57 ghế).
- Đảng Dân chủ tự do (LDPR) được 8,14% (40 ghế).
- Đảng Nước Nga công bằng (SR) với 7,74 % (38 ghế).
- Đảng Nông nghiệp: 2,4 %.
- Đảng Yabloko (Quả táo): 1,4%.
- Đảng Sức mạnh công dân: 1,2%.
- Liên minh Các lực lượng cánh hữu: 1%...<sup>2</sup>

Như vậy chỉ có 4 đảng là Nước Nga thống nhất, Đảng Cộng sản, Đảng Dân chủ tự do và Nước Nga công bằng thắng cử. Bảy đảng khác đã không vượt qua ngưỡng 7% phiếu bầu nên đều bị thất bại.

Số cử tri đi bỏ phiếu đạt hơn 64 % tăng gần 10% so với bầu cử Duma Quốc gia khóa IV năm 2003 (55,7%).

Đa số dư luận Nga đánh giá tích cực bầu cử Duma Quốc gia khóa V. Ủy ban Bầu cử Trung ương khẳng định: bầu cử đã thành công, không có vi phạm đáng kể về luật Bầu cử và cũng không có sự cố đáng tiếc về trật tự, an ninh. Trong phiên họp với Chính phủ, Tổng thống V. Putin cho rằng tính hợp pháp

<sup>2</sup> Kết quả chính thức bầu cử Duma Quốc gia Nga, Báo Hà Nội mới, ngày 10/12/2007.

của cuộc bầu cử Quốc hội ở Liên bang Nga rất cao, tăng nhiều so với bầu cử Duma khóa IV năm 2003. Theo ông Putin, Duma mới đại diện cho 90% cử tri cả nước vì chỉ có dưới 10% cử tri (8,3%) bỏ phiếu cho các đảng không vào được Quốc hội. Trong khi đó Duma khóa IV chỉ đại diện cho 70% cử tri.<sup>3</sup> Chủ tịch Đảng Nước Nga công bằng, đồng thời là Chủ tịch Hội đồng Liên bang (Thượng viện) X. Mironov cho rằng bầu cử là hợp pháp. Ông cũng thừa nhận trong bầu cử có những vi phạm nhỏ chỗ này chỗ kia, song những vi phạm đó không ảnh hưởng kết quả bầu cử. Chúng tôi sẽ trừng phạt những ai lợi dụng quyền lực của chính quyền trong bầu cử và những vi phạm khác<sup>4</sup>. Chủ tịch Đảng Nước Nga thống nhất B. Grudolov cũng thừa nhận một số sai phạm, song không nghiêm trọng, không ảnh hưởng kết quả cuối cùng, không gây nghi ngờ cho kết quả cuối cùng. Việc các sai phạm được ghi nhận cho thấy cuộc bầu cử diễn ra một cách minh bạch<sup>5</sup>. Tuy nhiên, một số đảng đối lập thì phản ứng mạnh mẽ trước kết quả của bầu cử. Ông G. Diuganov, Chủ tịch Đảng Cộng sản tuyên bố sẽ kiện lên Tòa án vì quan sát viên của Đảng phát hiện hơn 10.000 trường hợp vi phạm bầu cử, không tin kết quả bầu cử do Ủy ban Bầu cử Trung ương công bố và sẽ tổ chức kiểm phiếu độc lập. Ông cũng dự định tổ chức tuần hành, biểu tình phản đối kết quả bầu cử. Ông Diuganov cho rằng chính quyền đã “ăn trộm”

lực lượng chính trị của Đảng Cộng sản, khi làm lợi cho hai đảng nhỏ khác tới 11%. Nhే ra số cử tri đó đã bỏ phiếu cho Đảng Cộng sản. Ông đã gọi cuộc tổng tuyển cử lần này là “bản thủ và vô trách nhiệm nhất” trong kỷ nguyên hậu Xô viết.<sup>6</sup> Liên minh Các lực lượng hữu do cựu phó Thủ tướng B.Nhemosov đứng đầu cũng sẵn sàng đàm đơn kiện về kết quả bầu cử lần này. Còn cựu danh thủ cờ vua G. Casparov, thủ lĩnh Đảng Nước Nga khác và E.Xavenco-Limônnoy đã tẩy chay cuộc bầu cử bằng việc xé lá phiếu trước ống kính của các phóng viên. G.Casparov cho rằng chính quyền đã đàn áp các nhà lãnh đạo chính trị đối lập, cưỡng bức hệ thống bầu cử và tổ chức bầu cử vào ngày chủ nhật là “trò hề” vì số lượng cử tri đáng kể bị loại khỏi tiến trình này.

Dư luận bên ngoài có ý kiến khác nhau về bầu cử. Tổng thống Cadăxtasn N. Nadarbaev, Tổng thống Adecbaidan, Acmenia, Tổng thống Pháp.N. Sarkozy, cựu Thủ tướng Anh Tony Blair đã chúc mừng Tổng thống Nga với thắng lợi của Đảng Nước Nga thống nhất... Các quan sát viên của Cộng đồng Các quốc gia độc lập, một số quan sát viên độc lập từ châu Âu thì cho rằng bầu cử phù hợp với luật pháp hiện hành của quốc gia, là bầu cử tự do và minh bạch. Trong khi đó Tổ chức An ninh và Hợp tác Châu Âu phê phán bầu cử không minh bạch. Các chuyên gia Hội đồng Nghị viện Châu Âu, Tổ chức An ninh và Hợp tác Châu Âu

<sup>3</sup> Về bầu cử Quốc hội Nga, Tin A Bộ Ngoại giao, ngày 4/12/2007.

<sup>4</sup> <http://www.rian.ru>, ngày 7/12/2007 (tiếng Nga).

<sup>5</sup> Bộ Ngoại giao: Tin A ngày 3/12/2007.

<sup>6</sup> Kết quả cuộc bầu cử Quốc hội Nga, Tin A ngày 3/12/2007, Báo Hà Nội mới, ngày 10/12/2007.

trong tuyên bố chung thì gọi cuộc bầu cử Duma Quốc gia Nga là không công bằng và không dân chủ. Tuyên bố viết: *“Nhìn chung cuộc bầu cử được tổ chức tốt và các quan sát viên nhận thấy có cải thiện lớn về kỹ thuật. Song bầu cử tiến hành trong điều kiện hạn chế đáng kể sự cạnh tranh chính trị”*<sup>7</sup>. Cao ủy Đối ngoại Liên minh Châu Âu cho rằng, có một vài vi phạm các quyền cơ bản, đặc biệt là các quyền liên quan đến tự do ngôn luận, quyền hội họp, mittinh. Người phát ngôn chính thức của Chính phủ Đức nêu nhận xét: *“Nếu dựa trên những tiêu chí và chuẩn mực của chúng ta thì cuộc bầu cử này không trung thực, không công bằng và thiếu dân chủ”*. Người phát ngôn Nhà trắng cho rằng, có vi phạm về luật Bầu cử và thúc giục giới chức Nga điều tra báo cáo gian lận.

Liên bang Nga là đối tác truyền thống, đối tác chiến lược của Việt Nam, cho nên chúng ta cũng rất quan đến bầu cử ở Nga. Đánh giá về kết quả bầu cử, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Việt Nam tuyên bố: *“Việt Nam tôn trọng sự lựa chọn của nhân dân Nga và tin tưởng rằng nước Nga sẽ tiếp tục giành thắng lợi trên con đường chấn hưng đất nước, nâng cao vị thế trên trường quốc tế. Quan hệ đối tác chiến lược, hữu nghị và hợp tác truyền thống Việt Nam - Liên bang Nga tiếp tục được củng cố và tăng cường vì lợi ích của nhân dân hai nước, vì hoà bình, hợp tác và phát triển trên thế giới”*<sup>8</sup>.

#### 4. Nguyên nhân thắng lợi, thất bại của một số đảng chủ yếu

Cuộc chiến đã kết thúc và đương nhiên có kẻ thắng người thua. Nhân tố nào đã đưa đến thành công của đảng này và nhân tố nào đã dẫn đến thất bại của đảng kia?

Thắng lợi vang dội, thắng lợi áp đảo thuộc về Đảng Nước Nga thống nhất. Lần đầu tiên một đảng giành được đa số lập hiến. Có những yếu tố làm nên chiến thắng của Đảng.

*Thứ nhất*, Nước Nga thống nhất là một trung tâm quyền lực hàng đầu, là đảng lớn, mạnh nhất ở nước Nga hiện nay. Số đảng viên mỗi ngày một tăng. Ở thời điểm thành lập năm 2001, Đảng chỉ có khoảng 150 nghìn đảng viên, đến trước bầu cử 2003 đã lên đến 400 nghìn đến năm 2005 là 860 nghìn và nay là 1 triệu 100 nghìn đảng viên. Tại Duma Quốc gia khóa IV, Đảng có 303/447 nghị sỹ, chiếm khoảng 68%. Sức mạnh to lớn của Đảng còn ở chỗ đảng Nước Nga thống nhất là đảng chính quyền. Hiện có hơn 50% thống đốc, người đứng đầu trong 89 chủ thể hành chính của Liên bang Nga là người của Đảng. Chủ tịch Đảng vốn là Bộ trưởng Bộ Nội vụ và nay là Chủ tịch Duma Quốc gia. Nhờ nắm bộ máy quyền lực nên Đảng có ưu thế thực sự về tiềm lực, phương tiện vật chất, nhân lực trong cuộc chạy đua. Đó là cuộc đấu không cân sức.

*Thứ hai*, Đảng đã khôn ngoan lấy Kế hoạch Putin làm chương trình tranh cử của mình, rất hấp dẫn, rất thuyết phục. Nhờ có

<sup>7</sup> X. Klimovich: *Kế hoạch Putin: Hoàn thành vượt kế hoạch*. <http://www.unian.net>, ngày 3/12/2007 (Tiếng Nga).

<sup>8</sup> Báo Nhân Dân, ngày 7/12/2007.

tiềm lực vật chất, con người nên việc vận động, truyền truyền được triển khai ráo riết, rộng khắp, hiệu quả cao.

*Thứ ba*, sự ủng hộ của Tổng thống Putin là một nguyên nhân cực kỳ quan trọng đối với thắng lợi vang dội của Đảng Nước Nga thống nhất. Tổng thống không chỉ đứng đầu danh sách ứng cử viên của Đảng, mà còn trực tiếp tuyên truyền vận động tranh cử cho Đảng. Uy tín của Tổng thống rất cao, với mức độ tín nhiệm trên 70%. Ông là nhà lãnh đạo quốc gia được nhiều người dân yêu mến, kính trọng bởi đã làm nên chiến công lớn: biến nước Nga hỗn loạn, kinh tế đổ vỡ, nhân dân mất lòng tin và vị trí, ảnh hưởng trên trường quốc tế bị suy yếu nghiêm trọng, thành nước Nga ổn định, kinh tế tăng trưởng khá cao và liên tục, đời sống nhân dân có cải thiện đáng kể, vị trí cường quốc từng bước được khôi phục... Nước Nga đã và được hồi sinh. Đó thực sự là một kỳ tích. Có thêm nhiều cử tri bỏ phiếu cho Đảng Nước Nga thống nhất là nhờ uy tín Tổng thống Putin.

Các nhà phân tích đều nhất trí đánh giá vai trò hết sức to lớn của Putin trong cuộc bầu cử Duma Quốc gia này. Alexey Makarkin, Phó giám đốc Trung tâm Công nghệ chính trị viết: *"Việc Tổng thống Putin đứng đầu danh sách ứng cử viên của "Nước Nga thống nhất" đã ảnh hưởng sâu sắc đến kết quả bầu cử, đến cơ cấu của Duma Quốc gia sắp tới. Nếu một nhân vật khác đứng đầu danh sách thì có lẽ Nước Nga thống nhất*

*cũng chỉ hy vọng được đa số thường chứ không phải đa số lập hiến như hiện nay"*<sup>9</sup>. Ông Dmitry Orlov, Tổng giám đốc Cơ quan thông tin chính trị - kinh tế thì nhận xét: Quyết định của Putin tham gia danh sách ứng cử viên của "Nước Nga thống nhất" làm đảo lộn tiến trình vận động tranh cử<sup>10</sup>. Cuộc bầu cử đã trở thành cuộc trưng cầu dân ý đối với tám năm cầm quyền của Tổng thống Putin.

Đối với Đảng Cộng sản Liên bang Nga, cuộc bầu cử lần này là thắng hay thua? Vào được Duma Quốc gia với vị trí thứ hai đương nhiên là thắng lợi không nhỏ cũng như bầu cử lần trước. Hơn nữa, so với bầu cử Duma Quốc gia khóa IV lại tăng thêm được 5 ghế. Thắng lợi của Đảng Cộng sản có lẽ do Đảng là một trong những lực lượng chính trị lớn, có truyền thống với hơn 162 nghìn đảng viên và 52 đại biểu quốc hội khóa IV. Đảng Cộng sản cũng là lực lượng đối lập chủ yếu, thắng thắn, công khai phê phán những sai lầm, thiếu sót của chính quyền. Đảng là đại diện cho không ít cử tri, nhất là tầng lớp lao động, đặc biệt là người đã từng gắn bó với chế độ xã hội chủ nghĩa. Đảng có được sự ủng hộ khá mạnh ở các địa phương, nhất là các "vành đai đỏ" và thủ đô Matxcova. Tại thủ đô, Đảng Cộng sản giành được tỷ lệ ủng hộ đến 14%, cao hơn sự ủng hộ trung bình trên toàn quốc là 11,57%. Tuy nhiên, uy tín của Đảng Cộng sản suy giảm do nội bộ phân liệt,

<sup>9</sup> TTXVN: *Những đánh giá ban đầu về bầu cử Duma Quốc gia Nga*, TLTKĐB ngày 12/8/2007.

<sup>10</sup> Như trên.

chậm đổi mới, chậm trẻ hóa đội ngũ lãnh đạo, sách lược vận động tranh cử chưa linh hoạt. Các mục tiêu tranh cử như dân sinh, xã hội không còn mang tính thời sự cao và hấp dẫn cử tri như trước đây do đời sống nhân dân đã được cải thiện. Chính vì vậy nhiều cử tri đã chuyển sang ủng hộ đảng Nước Nga công bằng và cả Nước Nga thống nhất. Vị thế của Đảng trong Duma V không được như trước do không có đồng minh.

Đối với Đảng Dân chủ tự do, cử tri tương đối ổn định, số phiếu bầu cử năm 2003 có cao hơn (11,61%) so với 8,14%, song số ghế lần này lại tăng được 2 ghế. Đảng Dân chủ tự do và cả đảng Nước Nga công bằng đều được coi là đồng minh của đảng Nước Nga thống nhất.

Các đảng phái hữu như Liên minh Các lực lượng hữu, đảng Quả táo... đều thất bại thảm hại, giành được số phiếu quá ít ỏi, mặc dù số lượng cử tri của họ không hề nhỏ. Tại sao họ thất bại lớn như vậy? Trước hết, cử tri đã không còn tin vào những lời hứa hẹn, vào những bánh vẽ của họ. Họ không làm được việc gì thiết thực cho đất nước. Mặt khác, quan trọng hơn là họ đã mắc phải những sai lầm chiến lược rất lớn, khi xây dựng chiến lược tranh cử của mình trên cơ sở phê phán Putin quyết liệt, trong khi theo thăm dò dư luận, cử tri của họ lại hài lòng về hoạt động của Putin<sup>11</sup>. Ví dụ: cựu Thủ tướng Casianov,

cựu Phó Thủ tướng Nhemxốp công khai phê phán đường lối “phi dân chủ” của Putin, trong khi đa số nhân dân lại ủng hộ Tổng thống. Hơn nữa, nhiều đảng, nhất là Liên minh Các lực lượng hữu chưa có cơ sở tư tưởng vững chắc, quan điểm tư tưởng mờ nhạt, không rõ ràng, nhằm vào các đối tượng cử tri khác nhau, không có cử tri nòng cốt.<sup>12</sup> Họ sẽ không bao giờ có cử tri ổn định. Ngoài ra, ngay trước bầu cử, chính quyền đã tiến hành nhiều biện pháp khá cứng rắn, bắt giam một số thủ lĩnh của phe hữu như Casparov với lý do tổ chức biểu tình gây rối với sự hỗ trợ của nước ngoài, tác động nhiều ít đến kết quả bầu cử.

### 5. Triển vọng tình hình sau bầu cử

Cuộc bầu cử Duma Quốc gia Nga nhiệm kỳ thứ V ngày 2/12/2007 là sự kiện chính trị quan trọng vượt ra ngoài khuôn khổ cuộc bầu cử Quốc hội thường kỳ, đánh dấu bước chuyển cơ bản trong hệ thống chính trị của Liên bang Nga. Lần đầu tiên Duma Quốc gia được bầu cử theo hệ thống mới, hoàn toàn theo danh đảng, vai trò của đảng chính trị được tăng cường, không còn ứng cử viên tự do; Quy định chặt chẽ, dễ kiểm soát; Lần đầu tiên đã xuất hiện một đảng của phe đa số; Lần đầu tiên Tổng thống đương nhiệm dẫn đầu danh sách ứng cử viên của một đảng chính trị và trực tiếp tham gia vận động bầu cử. Đồng thời, cuộc bầu cử lần này liên quan hết sức chặt chẽ tới cuộc bầu cử Tổng thống

<sup>11</sup> TTXVN: *Những đánh giá ban đầu về bầu cử Duma Quốc gia*, TTKĐB, ngày 8/12/2007.

<sup>12</sup> Như trên.

vào tháng 3/2008, khi Putin không thể tham gia cuộc đua do trái Hiến pháp. Cuộc bầu cử còn quan hệ tới cả bầu cử Quốc hội khóa VI (2011) và bầu cử Tổng thống vào năm 2012 nữa... Liên quan đến vận mệnh nước Nga.

Với kết quả bầu cử như trên, việc sắp xếp lực lượng trên bàn cờ chính trị nước Nga và triển vọng tình hình nước Nga về trung hạn sẽ ra sao?

*Thứ nhất*, Quốc hội sẽ do Đảng nước Nga thống nhất chi phối. Nước Nga thống nhất nắm chắc đa số lập pháp trong Duma với 315 nghị sỹ. Nước Nga thống nhất rất dễ dàng thông qua các quyết định theo định hướng chính trị của mình, thậm chí có thể sửa đổi cả Hiến pháp. Ngoài ra, hai đảng Dân chủ tự do của Jirinovski và Nước Nga công bằng do Mironov đứng đầu, thực chất cũng là đồng minh của "Nước Nga thống nhất". Lực lượng của ông Putin nắm chắc Quốc hội. Trong Duma chỉ còn duy nhất mỗi đảng Cộng sản với 57 ghế là lực lượng đối lập. Đảng Cộng sản sẽ làm được gì trong bối cảnh như vậy?

*Thứ hai*, Một yếu tố đặc biệt quan trọng trong bàn cờ chính trường Nga là chức Tổng thống, sẽ được bầu lại vào tháng 2/3/2008, và cuộc chạy đua cũng đã bắt đầu. Theo Hiến pháp, Tổng thống Putin không thể tham gia tranh cử nên ông đã rất kỹ lưỡng chuẩn bị người kế nhiệm. Ngày 10/12/2007, bốn đảng chính trị gồm: Nước Nga thống nhất, Nước Nga công bằng, Đảng Nông nghiệp và Đảng

Sức mạnh công dân đã nhất trí đề cử Phó Thủ tướng thứ nhất, kiêm Chủ tịch Hội đồng quản trị Gazprom, tập đoàn dầu khí quốc gia lớn nhất thế giới, Dmitry Medvedev làm ứng cử viên Tổng thống. Tổng thống Putin hoàn toàn tán thành với đề cử này trong cuộc gặp với lãnh đạo 4 đảng trên. Medvedev 42 tuổi, nguyên Chánh văn phòng Phủ Tổng thống, người đã từng phụ trách chiến dịch tranh cử Tổng thống của Putin năm 2000, là người gần gũi, tin cậy của Putin. Các nhà nghiên cứu nhận xét: Medvedev có nghề nghiệp ấn tượng, có khả năng tốt nhất trong thỏa hiệp nhằm tìm kiếm đối tác, đồng minh, bớt kẻ thù; đồng thời, ông là con người cứng rắn. Đây là sự lựa chọn lý tưởng: Thứ nhất, ông là người tốt nhất để thực hiện Kế hoạch Putin, khi không có Putin; Thứ hai, ông là người lý tưởng để Putin vẫn có "vai trò"; Thứ ba, ông là người, với sự ủng hộ của Putin cơ hội trở thành Tổng thống là chắc chắn nhất. Nhân dân, giới tinh hoa và lãnh đạo nước ngoài chắc chắn sẽ đồng tình với sự lựa chọn này<sup>13</sup>.

Medvedev sẽ trúng cử Tổng thống là điều không cần bàn cãi vì không có ứng cử viên nào có đủ uy tín và sức mạnh như Medvedev, nhất là ông, được Tổng thống Putin cùng 4 chính đảng ủng hộ. Thậm chí một số trang báo Nga các ngày 11,12/12/2007 đã khẳng định: vào ngày 2/3/2008, Medvedev sẽ trở thành vị Tổng thống thứ 3 của nước Nga. Ứng cử viên Tổng

<sup>13</sup> Thụy Miên: *Người được ông Putin ủng hộ*, Báo Thanh Niên, ngày 12/12/2007.

thống Medvedev đã đề nghị Tổng thống Putin đứng đầu Chính phủ sau khi mãn nhiệm vào tháng 3/2008. Ông Medvedev giải thích: Đó là điều có “ý nghĩa quan trọng có tính nguyên tắc đối với đất nước”. Những nhiệm vụ cơ bản của đất nước vẫn còn ý nghĩa cấp bách trong nhiều thập kỷ sắp tới và để thực hiện đường lối đã hình thành trong những năm qua, cần “ekíp” làm việc hiệu quả mà Putin đã xây dựng. Theo Phó Thủ tướng thứ nhất Ivanov, đó mới chỉ là lời đề nghị, ông Putin chưa có quyết định cuối cùng. Có lẽ ông sẽ đồng ý vì với chức vụ đó, Kế hoạch Putin càng có điều kiện thuận lợi để triển khai. Mặt khác, với tư cách người đứng đầu Chính phủ, việc ra ứng cử Tổng thống nhiệm kỳ 2012 sẽ có nhiều thuận lợi. Hơn nữa, tại Đại hội đảng Nước Nga thống nhất đầu tháng 10 vừa qua, Tổng thống Putin cũng đã hé mở ý tưởng trên. Ông cũng đã rút khỏi danh sách đại biểu Duma vì nghị sỹ Quốc hội không thể kiêm nhiệm chức vụ hành pháp.

*Thứ ba*, Các lực lượng đối lập, đặc biệt là phái hữu được phương Tây ủng hộ đã suy yếu nhiều. Họ sẽ rút kinh nghiệm và tổ chức lại. Tuy nhiên, trước mắt ảnh hưởng của họ không đáng kể trên chính trường nước Nga.

Triển vọng nước Nga ra sao? Với việc sắp xếp bàn cờ chính trị như đã trình bày ở trên, đường lối của Putin sẽ tiếp tục được triển khai mạnh mẽ. Tình hình chính trị nước Nga sẽ đi theo hướng phát triển ổn định;

Kinh tế tiếp tục tăng trưởng nhanh; Vị thế cường quốc Nga sẽ không ngừng được củng cố và tăng cường.

Tuy nhiên, thách thức đối với nước Nga cũng không phải ít. Kinh tế tăng trưởng chưa vững chắc, chủ yếu là nhờ xuất khẩu dầu khí. Xã hội còn nhiều vấn đề bức xúc, không phải một sớm, một chiều mà có thể giải quyết được như: chênh lệch giàu nghèo, tham nhũng, vấn đề ly khai. Đời sống nhân dân đã được cải thiện, song còn không ít khó khăn. Trong lĩnh vực đối ngoại sức ép của phương Tây, nhất là Mỹ không hề giảm và ngày càng tăng, thậm chí có nhiều vấn đề rất căng như vấn đề Mỹ đặt tên lửa, hệ thống ra đa ở Sec, Ba Lan; vấn đề dân chủ, nhân quyền... Ngoài ra, một thách thức khác là trong chiến dịch tranh cử, các ứng cử viên đảng Nước Nga thống nhất đã hứa hẹn quá nhiều. Cử tri đặt niềm tin của họ vào Đảng Nước Nga thống nhất. Liệu mọi cam kết có được thực hiện đầy đủ? Liệu kỳ vọng của cử tri có được đáp ứng?

*Tóm lại*, Đã diễn ra cuộc bầu cử thường kỳ vào Duma Quốc gia Nga khóa V, song ý nghĩa cuộc bầu cử vượt ra ngoài phạm vi cuộc bầu cử thường kỳ. Bầu cử liên quan đến bầu cử Tổng thống 3/2008, khi ông Putin sẽ không tham dự cuộc đua, liên quan đến Kế hoạch Putin - Kế hoạch phục hưng nước Nga. Lực lượng của ông Putin đã giành chiến thắng áp đảo, tạo thuận lợi cho bầu cử Tổng thống tới, cho sắp xếp lực lượng và tiếp tục

triển khai đường lối Putin. Nước Nga sẽ phát triển theo hướng ổn định và phát triển, vị thế quốc tế được tăng cường. Tuy nhiên, thách thức đối với nước Nga cũng như đối với “Nước Nga thống nhất” không phải nhỏ. Nước Nga sẽ thực hiện thành công kế hoạch chấn hưng nước Nga.

### TÀI LIỆU THAM KHẢO CHÍNH

#### Tiếng Việt

1. Elena Zubtsova. *Không khí nóng lên trước bầu cử Duma Quốc gia Nga*, Báo Lao Động, ngày 4/12/2003.

2. Thế Hưng. *Bầu cử Duma Nga củng cố vị thế của Tổng thống Putin*, Báo Lao Động, ngày 8/12/2003.

3. Elena Zubtsova. *Bầu cử Duma- bất ngờ và không bất ngờ*, Báo Lao Động, ngày 9/12/2003.

4. Điền Tâm. *Bầu cử Duma Quốc gia Nga khóa V*, Báo Nhân Dân, ngày 30/11/2007.

5. Hoàng Liên. *Chiến dịch bầu cử Duma Quốc gia Nga 2007 ở Liên bang Nga*, Nhân Dân hàng tháng, số 127, 11-2007.

6. Hoàng Liên. *Thắng lợi của Kế hoạch Putin*, Báo Nhân dân cuối tuần, ngày 16/12/2007.

7. Thụy Miên. *Mốc quyết định tương lai nước Nga*, Báo Thanh Niên, ngày 2/12/2007.

8. Nguyễn Cảnh Toàn. *Chính trường Nga: Sôi động trước thêm Duma Quốc gia*, Tạp chí Nghiên cứu Châu Âu, số 11(86) 2007.

9. Elena Zubotsova. *Medvedev - nước cờ hoàn hảo của Putin*, Báo Lao Động, ngày 14/12/2007.

10. Thông tấn xã Việt Nam (TTXVN). *Những đánh giá ban đầu về bầu cử Duma Quốc gia*, Tài liệu tham khảo đặc biệt (TLTKĐB), ngày 8/12/2007.

11. TTXVN. *Phát biểu của Putin tại Diễn đàn những người ủng hộ Tổng thống*, TLTKĐB, ngày 27/11/2007.

12. TTXVN. *Bản tổng kết thực lục của Vladimir Putin*, Các vấn đề quốc tế, số tháng 11/2007.

13. TTXVN. *Nga - Những người thuộc phe cánh Tổng thống*, TKCN, ngày 4/11/2007.

14. Tài liệu Vụ Châu Âu 1, Tin A Bộ Ngoại giao ngày 3, 4 tháng 12/2007.

#### Tiếng Nga

15. X.Klimovich. *Kế hoạch Putin- Hoàn thành vượt mức*, <http://www.unian.net>, ngày 3/12/2007.X

16. Xtéktiv. *Ở nước Nga nền dân chủ có quản lý thắng lợi*,

<http://www.podrobnosti.ua>, ngày 3/12/2007.

17. Mironov. *Bầu cử Duma Quốc gia là đúng luật*, <http://www.rian.ru>, ngày 7/12/2007.

18. Các mạng: [izvestia.ru](http://izvestia.ru); [lenta.ru](http://lenta.ru); [pravda.ru](http://pravda.ru)...v.v